

Рада бізнес-
ОМБУДСМЕНА

II квартал
2024 року

Спецтема:

**Податкові
перевірки**

КВАРТАЛЬНИЙ ЗВІТ

1 квітня – 30 червня
2024 року

www.boi.org.ua

ЗМІСТ

1	Огляд II кварталу 2024 року	05
2	Розслідування за власною ініціативою: податкові перевірки	14
3	Проблеми в системі ПДВ: моніторинг виконання рекомендацій державними органами за результатами власного розслідування	19
4	Приклади успішно закритих розслідувань	22
5	Допомога РБО у відновленні України	27
6	Співпраця зі стейкхолдерами	31

Скорочення «РБО», «Рада» використовуються по тексту звіту для позначення Ради бізнес-омбудсмена.

У кейсах та відгуках, опублікованих у звіті, компанії надали свій дозвіл на розголошення назви.

European Bank
for Reconstruction and Development

Рада бізнес-омбудсмена
фінансується Європейським
Союзом

та з Мультидонорського рахунку
стабілізації та сталого розвитку (МДР)

Австрія

Нідерланди

Фінляндія

Норвегія

Франція

Польща

Німеччина

Швеція

Італія

Швейцарія

Данія

Велика
Британія

Японія

США

Латвія

ВСТУП

Роман Ващук
бізнес-омбудсмен

Податкові перевірки та справедливе й розсудливе адміністрування – це дві великі аналітичні та адвокаційні теми другого кварталу. У той же час ми розбудовуємо наші команди, щоб ще більш ефективно вирішувати як індивідуальні, так і системні проблеми бізнесу.

Разом із нашими стейкхолдерами - бізнес-асоціаціями, я представив результати нашого розслідування за власною ініціативою під назвою «Податкові перевірки: відновлення довіри до податківців шляхом відмови від презумпції злої волі». Податкові перевірки можуть здатися не надто захоплюючим напрямком для розслідування, але наша «податкова» команда глибоко дослідила, що в Україні більшість із них приносять незначні додаткові надходження, (якщо взагалі приносять), забираючи величезну кількість часу та коштів:

- Компанії змушені використовувати корпоративні ресурси не для підтримки стійкості та розвитку, а для захисту від часто хибних або формальних висновків податкової про виявлені порушення;
- Співробітники Державної податкової служби спершу карають, а лише потім ставлять питання. Організаційна культура податкової сфери надає перевагу виявленню порушень, а не заохоченню добросовісності;
- Суди «захлинулися» в потоці скарг на податкові перевірки, які держава здебільшого програє.

Ви можете ознайомитися з нашими ключовими, статистично підтвердженими висновками на сторінках 14-18 цього звіту. Отже, де шукати розв'язки? Почнемо з принципу «Спершу консультування». Це парадигма, яка успішно застосовується в інших країнах з перехідною економікою, де державні органи зобов'язуються практично

та відчутно змінити культуру. Якщо ви, як податківець чи митник, помітили технічну помилку чи незначне відхилення у декларації компанії – не накладайте негайно штраф і не висилайте групу аудиторів, яка зупиняє діяльність компанії щонайменше на час перевірки. Натомість оперативно зв'яжіться з клієнтом [так, клієнтом, а не підозрюваним!] і вкажіть на невідповідності, давши час для їх усунення. Така дія держслужбовця, на яку він витратить ще додаткових 15 хвилин допоможе заощадити місяці чи навіть роки адміністративних та правових суперечок, які зараз виснажують енергію та ресурси як бізнесу, так і української держави.

Обґрунтованість, пропорційність, зрозумілість, ефективність і юридична визначеність є одними з принципів, які ми вписали в наш проєкт Декларації справедливого та розсудливого адміністрування. Це низка позитивних очікувань, взятих з чинного українського законодавства, які потребують узгоджених зусиль уряду, щоб бізнес відчув їх дію. Ми можемо бути упередженими, працюючи насамперед у сфері адміністративного оскарження, але правильне державне адміністрування, включно з наданням чиновникам впевненості в прийнятті зважених, законних рішень, значною мірою допоможе зменшити проблеми правоохоронних органів і судів.

У другому кварталі в нашій команді відновлення з'явилися перші співробітники, а також були проведені заключні співбесіди на посаду заступника бізнес-омбудсмена/головного юрисконсульта. В лавах інспекторів також відбулася ротація та оновлення. Хоча результати та нові члени команди будуть представлені в нашому наступному звіті, я вже впевнений, що ми та наші стейкхолдери підсилюємо наш потенціал та цілеспрямованість.

Роман Ващук

1 ОГЛЯД II КВАРТАЛУ 2024 РОКУ

1.1 Ключові показники роботи

У квітні-червні 2024 року
Рада бізнес-омбудсмена

отримала **299** скарг

закрила **185** справ

Розслідування **80** справ
триває

Фінансовий ефект
у другому кварталі сягнув

194 млн
грн

Сума загального
фінансового ефекту склала

25,6

млрд грн.

ТОП-3 предмети звернень

Податкові питання **62%** **186**

Дії правоохоронних органів **11%** **34**

Митні питання **7%** **20**

ТОП-5 найактивніших регіонів

ТОП-5 індустрій

Походження капіталу

262

37

88% Український бізнес

Компанії з іноземними інвестиціями 12%

Розмір бізнесу

113

186

38% Великий

62% Малий та середній

У другому кварталі 2024 року рівень задоволеності скажників послугами РБО склав

95%

На основі отриманих відповідей у формі зворотного зв'язку.

1.2 Обсяг та тенденції скарг

У другому кварталі 2024 року Рада бізнес-омбудсмена отримала 299 скарг бізнесу щодо недобросовісної поведінки державних органів (що на 13% менше проти 345 скарг у I кв. 2024 року).

Традиційно у кварталному звіті ми приділимо увагу трьом основним категоріям занепокоєння бізнес-спільноти. Згідно зі статистикою Ради це: податки, правоохоронні органи та митниця.

186 Податкові питання

54	Податкові перевірки
51	Невиконання судових рішень щодо призупинення реєстрації податкових накладних
25	Системне зупинення реєстрації податкових накладних
23	Включення до переліку ризикових платників
5	Відшкодування ПДВ
4	Електронне адміністрування ПДВ
2	Анулювання/відновлення/відмова у реєстрації платників ПДВ
22	Податкові питання – інше

34 Дії правоохоронних органів

6	Бюро економічної безпеки (БЕБ)
6	Офіс Генерального прокурора: процесуальні зловживання
4	Офіс Генерального прокурора: бездіяльність
4	Національна поліція – бездіяльність
3	Національна поліція – процесуальні зловживання
2	Національна поліція – відкриття кримінального провадження
2	Національна поліція – інше
2	Державне бюро розслідувань (ДБР)
3	Національне антикорупційне бюро (НАБУ)
1	Офіс Генерального прокурора: інші питання
1	Офіс Генерального прокурора: звинувачення у корупції

21 Дії державних регуляторів

3	Дії НБУ
3	Дії НКРЕКП
14	Інші державні регулятори

20 Митні питання

- 14 Оцінка митної вартості
- 4 Затримка/відмова у митному оформленні
- 1 Адміністративні провадження
- 1 Рішення про зміну коду УКТ ЗЕД
- 1 Митні питання – інше

10 Дії органів місцевого самоврядування

- 2 Місцеві ради/муніципалітети – земельні ділянки
- 8 Місцеві ради/муніципалітети – інше

6 Законопроєкти та зміни до них

- 3 Недоліки нормативно-правової бази – державні регулятори
- 3 Недоліки нормативно-правової бази – інше

6 Державні компанії (інші питання)**6 Інші питання**

- 3 Інші питання
- 3 B2B скарги

3 Дії Міністерства юстиції (Департамент державної реєстрації)**3 Територіальні центри комплектування та соціальної підтримки та військові частини****2 Ліцензії та дозволи (земельні питання)****1 Суди (інші питання)**

Податкові питання

Протягом квітня-червня 2024 року податкові питання склали 62% скарг (186 звернень) підприємців до Ради бізнес-омбудсмена. І хоча у звітному кварталі ми спостерігали зменшення кількості «податкових» скарг порівняно з минулими кварталами (на 20 скарг менше проти IV кв. 2023 р. та I кв. 2024 р.), підприємці залишаються під строгим прицілом податківців.

Із нинішньої структури скарг чітко видно, що податкові перевірки опинились у другому кварталі в лідерах звернень бізнесу — 29% від кількості податкових скарг. Виявилось, що на початку року Рада недаремно сконцентрувала свою увагу на новому розслідуванні за власною ініціативою щодо феномену податкових перевірок, які відновилися після зняття мораторію. Команда Ради дослідила вплив податкових перевірок на бізнес-середовище та результати, що вони несуть для держави в розрізі надходжень до бюджету. Висновком розслідування за власною ініціативою Рада присвятила окремі сторінки квартального звіту: с.14-18.

Разом з тим, скарги щодо СМКОР продемонстрували тенденцію до зменшення: з 66% (136 скарг) у IV кв. 2023 року до 58% у I кв. 2024 року та відповідно до 53% у звітному II кварталі. Проте такі зміни слабо відобразилися на справжніх настроях бізнесу, який продовжує стикатися з проблемою безперешкодної реєстрації податкових накладних.

Традиційно до звернень щодо СМКОР входять питання невиконання судових рішень щодо реєстрації податкових накладних, систематичне блокування накладних та включення платників у переліки ризикових. Тема СМКОР та змін в системі ПДВ була провідною у 2023 році. Адже тоді Рада провела перше власне розслідування і випустила за його результатами звіт з рекомендаціями податковим органам.

Відтоді Рада моніторить виконання Міністерством фінансів України та Державною податковою службою рекомендацій щодо врегулювання роботи системи. Рада ділиться останніми спостереженнями щодо СМКОР на с.19-21 звіту.

До інших податкових питань кварталу увійшли оскарження податкових вимог щодо сплати/погашення податкового боргу та рішень про опис майна у податкову заставу, анулювання ліцензій на оптову торгівлю пальним, коригування відомостей в інтегрованій картці платника, блокувань акцизних накладних.

Дії правоохоронних органів

У звітному кварталі скарги бізнесу щодо правоохоронних органів склали 11%. Порівняно з попередніми кварталами можна спостерігати незначне зменшення скарг на правоохоронну тематику, що надійшли до Ради бізнес-омбудсмена.

Для покращення взаємодії бізнесу з правоохоронними органами, Рада регулярно проводить публічні зустрічі з Офісом Генерального прокурора за участі провідних бізнес-асоціацій. 24 квітня 2024 року відбулась друга спільна зустріч в рамках теми «Прокуратура і бізнес: діалог про законність», яка надала можливість бізнесу відверто поговорити з Генеральним прокурором про нагальні проблеми під час воєнного стану. Серед іншого, Генпрокурор підписав наказ №84, який надав Стандартам діяльності прокурорів у сфері захисту інвестицій обов'язкової сили.

Разом з цим, протягом квітня-червня 2024 року в провадженні Ради перебували скарги на процесуальні зловживання та бездіяльність органів Прокуратури та Національної поліції, які стосувались неповернення вилученого майна.

Митні питання

У квітні-червні кількість скарг на митну тематику залишилась на рівні 7% (20 звернень) від загальної кількості скарг. Для порівняння у першому кварталі Рада отримала 23 звернення (7% відповідно). Тож митні питання вкотре увійшли у ТОП-3 предметів звернень до Ради.

Переважна більшість скарг стосувалась коригування митної вартості товарів. Рада супроводжує компанії у оскарженні рішень митниці і допомагає підтвердити початково заявлену митну вартість товарів, що імпортуються.

Також для вирішення складних та системних питань із митницею Рада проводить регулярні зустрічі Експертної групи з Державною митною службою. Під час таких зустрічей у цьому кварталі Рада обговорила проблеми системних коригувань митної вартості, а також проблематику відбору проб товару на митниці та затримок митного оформлення.

1.3 Часові межі попереднього розгляду скарг

У другому кварталі 2024 року попередній розгляд скарг бізнесу в середньому тривав

10 робочих днів

Нам вдалося вкластися у норматив нашого [Регламенту](#) — 10 робочих днів.

1.4 Кількість проведених розглядів та причини залишення скарг без руху

У II кв. 2024 року з 299 скарг РБО провела 136 розслідувань. 53 скарги лишилися на стадії попереднього розгляду. Рада відхилила 101 звернення через невідповідність критеріям скарг, передбачених Регламентом установи.

136

Розслідування

53

Скарги, що перебували на стадії попереднього розгляду

101

Частка відхилених скарг

1.5 Основні причини відхилення скарг у II кв. 2024 року

54	Предмет скарги виходить за межі компетенції бізнес-омбудсмена
12	Скарга є безпідставною, або інші органи або установи вже розглядають таку справу
9	Якщо на думку бізнес-омбудсмена скаржник не виявляє достатній рівень співпраці
10	Скарги, що є предметом будь-якого судового провадження або арбітражного розгляду, або щодо якої було винесено судове, арбітражне або будь-яке інше подібне рішення
2	Інші обставини, за яких бізнес-омбудсмен, виключно на свій власний розсуд, визначає, що розгляд скарги не є необхідним
3	Скарга відкликана скаржником
3	Повторно подана скарга після прийняття рішення про її відхилення, не розглядається, крім випадків, коли скаржником зазначаються дійсно нові обставини або надаються нові факти або суттєві докази
1	Сторона, яка зазнала впливу недобросовісної поведінки не вичерпала принаймні одну інстанцію адміністративного оскарження
3	Скарги, що виникають в рамках господарських відносин між суб'єктами господарювання приватної форми власності
1	Скарга стосується питання, щодо якого бізнес-омбудсмен вже приймав рішення раніше
1	У зв'язку із законністю та/або дійсністю будь-яких рішень, постанов та ухвал судів
1	Розгляд бізнес-омбудсменом схожої справи триває або іншим чином провадиться
1	Скарга, подана після закінчення одного року з моменту настання події можливої недобросовісної поведінки

1.6 Часові межі проведення розслідувань

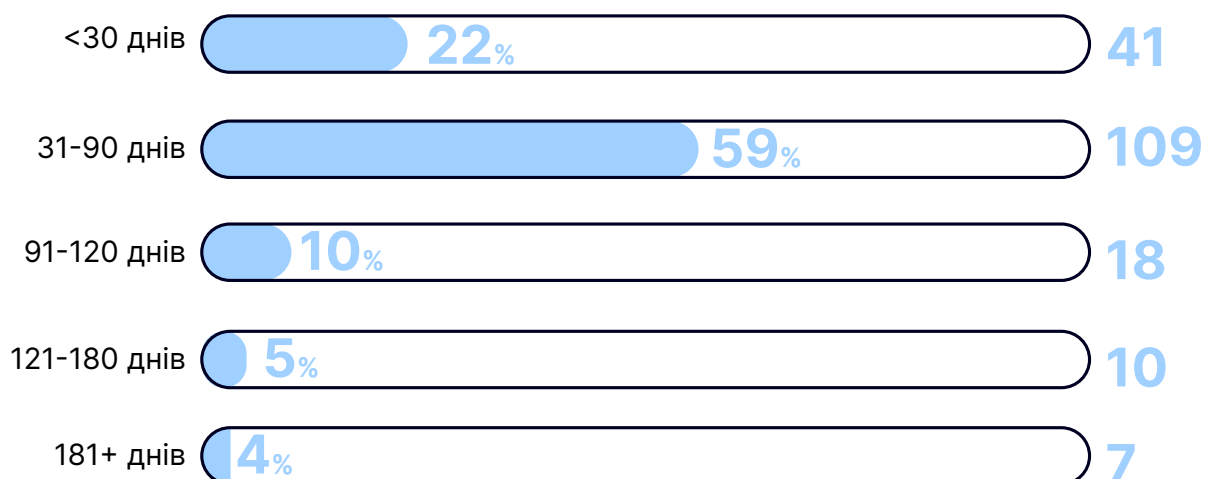
Середня тривалість розслідувань склала

64 дні

Це на 26 днів менше періоду, передбаченого Регламентом.

Відсоток закритих справ по днях:

81%

всіх закритих розслідувань у II кварталі 2024 року ми розслідували протягом 90 днів, виконуючи норму Регламенту РБО.

1.7 Портрет скаржника

Розмір бізнесу

113

186

38% Великий

62% Малий та середній

Малий та середній бізнес складає переважну частку скаржників Ради бізнес-омбудсмена – 62% скарг.

Звернення від великих компаній у другому кварталі 2024 року склали 38%.

Походження капіталу

262

37

88% Український бізнес

Компанії з іноземними інвестиціями 12%

Українські компанії подали до Ради 88% скарг у звітному кварталі. Частка скарг від іноземного бізнесу склали 12%.

2 РОЗСЛІДУВАННЯ ЗА ВЛАСНОЮ ІНІЦІАТИВОЮ: ПОДАТКОВІ ПЕРЕВІРКИ

Власні розслідування — особливий інструмент роботи Ради бізнес-омбудсмена над структурними проблемами бізнесу, розроблений на заміну старому формату системних звітів наприкінці 2022 року. В таких розслідуваннях Рада звертає особливу увагу на нагальні проблеми підприємців, занурюючись у які, установа розробляє цільові рекомендації для державних органів, аби їх вирішити.

Рада вже висвітлювала окремі процедурні недоліки та порушення в тому, як влаштована українська податкова система у звітах. Так, ще у 2015 Рада вперше видала системний звіт «Проблеми адміністрування податків для бізнесу в Україні». У 2020-му році, розглянувши на той момент сукупно понад 4 тис. податкових скарг та отримавши зріз типових проблем, світ побачив системний звіт «Адміністрування податків, які сплачує бізнес». Проте фокусування на точкових проблемах не призвело до глобальних змін у підходах до адміністрування.

Тому на початку 2024 року бізнес-омбудсмен Роман Ващук зібрав інспекторів РБО для дослідження феномену податкових перевірок та ініціював нове розслідування за власною ініціативою. Саме категорія податкових перевірок, що відновилися після зняття мораторію у 2023 році, закріпилась на другому місці після скарг щодо СМКОР в структурі податкового блоку.

Команда Ради, ґрунтуючись на статистиці звернень бізнесу щодо оскарження результатів податкових перевірок за останні сім років, а також статистиці і звітах органів ДПС, дослідила як вплив податкових перевірок на бізнес-середовище, так і результати для держави в розрізі надходжень до бюджету.

Висновки власного розслідування

1

Рада з'ясувала, що 99+% податкових надходжень бюджету забезпечуються саме за рахунок добровільної сплати податків, частка ж надходжень від донарахувань, визначених в результаті перевірок, за останні 7 років не досягала і 1%.

>99%
добровільна
сплата податків

<1%
надходження
від
донарахованих
грошових
зобов'язань

2

Рада також помітила суттєві «розриви» між сумами нарахувань, узгоджень та фактичними надходженнями до бюджету.

За 7 років річна сума донарахувань зросла з 34 млрд грн у 2017 році до 90 млрд грн у 2021 році та до 75 млрд грн у 2023 році. Але рівень узгоджень у 2017-2023 роках коливався від 23% (2021) до 64% (2017), а бюджетних надходжень – від 4% (2023) до 16% (у 2017).

Всього донараховано

Всього надійшло у бюджет

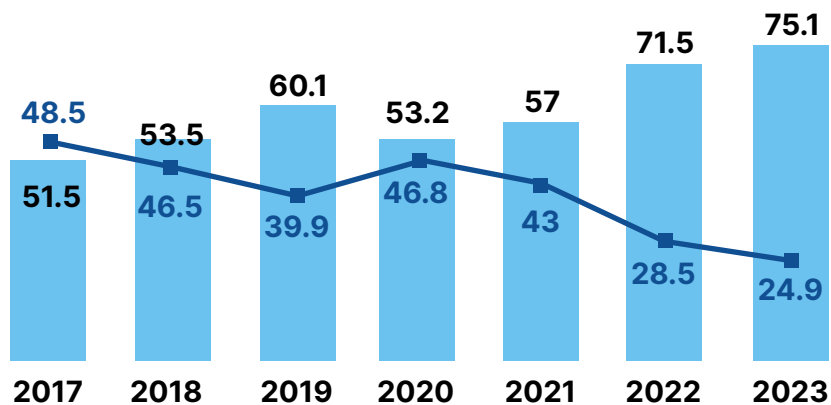
Всього узгоджено

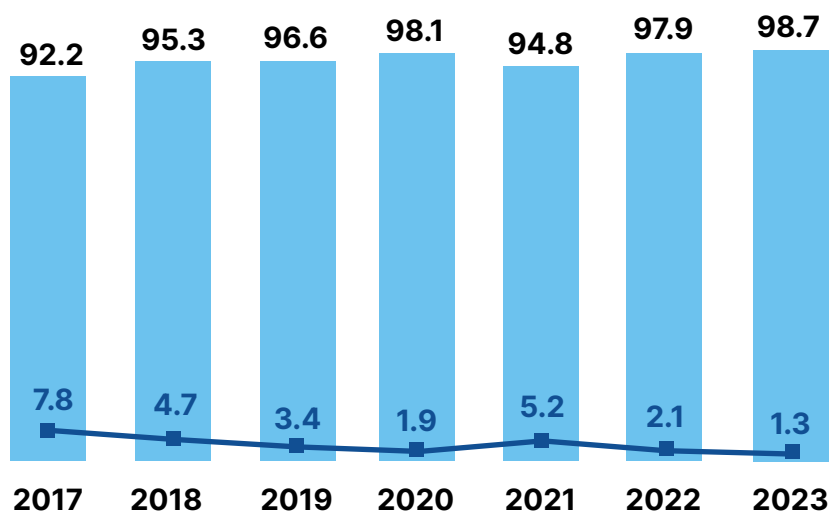
3

Більше 90% фактичних та планових перевірок завершуються складанням акта. Радикально інша ж тенденція простежується в позапланових перевірках — з 2018 року з приблизно 50% пропорція почала змінюватись у бік поступового збільшення актів, досягнувши в 2023 році максимальної позначки – 75%.

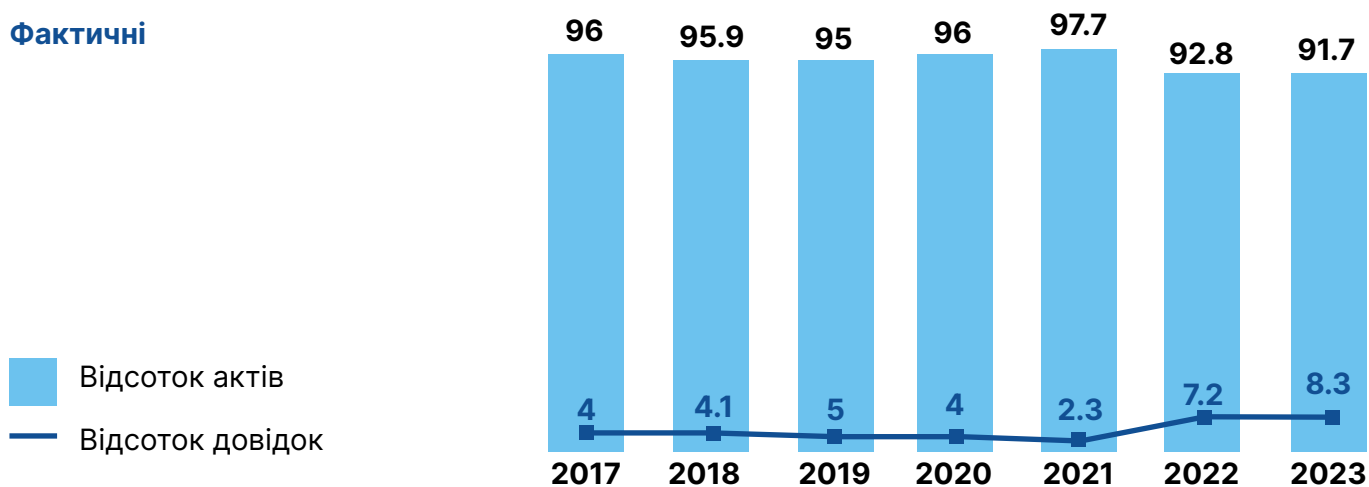
Документальні позапланові

Документальні планові

Фактичні

■ Відсоток актів
— Відсоток довідок

4

За результатами аналізу ситуації довкола адміністративного і судового оскарження результатів податкових перевірок на основі опрацьованих Радою скарг вдалося встановити наступне: впродовж 2017-2023 років з-поміж 1430 скарг Рада взяла в роботу 1152 скарги (81%): 408 скарг (35%) Рада закрила у зв'язку із успішним досудовим оскарженням на рівні ДПС, решта ж справ були закриті у зв'язку із недосягненням успіху в процесі адміністративного оскарження. Скаржники Ради звернулися до суду у **644 справах, тобто у ~87% справ, закритих без успіху, і відсоток справ, де результат повністю або у більшій частині на користь бізнесу, становить ~85%**. Таким чином, із статистики Ради вбачається, що **рівень підтвердження судом рішень процедури адміністративного оскарження складає лише ~15%**, при тому, що ще на 2017 рік Мінфін встановлював KPI на рівні 50%, а стратегічну мету – 85%.

Враховуючи згадані вище висновки, бізнес та професійна спільнота сприймають податкові перевірки як фіскально-каральний інструмент держави, який додатково підриває довіру між платниками та державою. Згідно з дослідженнями Ради, рівень довіри до центрального апарату ДПС складає 19%, тоді як до регіональних податкових органів – 13%.

Презентація розслідування

Результати власного розслідування щодо податкових перевірок Рада презентувала в квітні 2024 року. Бізнес-омбудсмен Роман Ващук на прес-заході оприлюднив Звіт за результатами власного розслідування щодо перевірок та заручився підтримкою провідних бізнес-асоціацій.

До прес-брифінгу приєдналися представники Американської торговельної палати, Європейської Бізнес Асоціації, Українського союзу промисловців та підприємців, Торгово-промислової палати, Співки українських підприємців та Федерації роботодавців України.

Враховуючи результати обговорення і консультації з галузевими експертами, бізнесом і стейкхолдерами, у звіті Рада окреслила низку ідей, які можуть позитивно вплинути на ефективність податкових перевірок та сприяти покращенню відносин між бізнесом та державою.

За результатами власного розслідування Рада бачить наступні кроки важливими для покращення ситуації:

- 1 Дотримання принципів справедливого та розсудливого правозастосування – [Декларація](#)
- 2 Впровадження принципу **«СПЕРШУ КОНСУЛЬТУВАННЯ»** (превентивна комунікація із платниками)
- 3 Впровадження альтернативних методів вирішення спорів (податкова медіація)
- 4 Розробка цільових та амбітних KPI (зокрема, для оцінювання наслідків судового розгляду)
- 5 Посилення ролі юридичних департаментів на етапі проведення податкової перевірки
- 6 Збільшення прозорості інформації для платників і суспільства
- 7 Постійний зворотний зв'язок від підприємців

Читати звіт

Рада бізнес-омбудсмена нині активно просуває ідеї справедливого правозастосування та закликає фіскальні органи дотримуватись принципів належного урядування у взаємодії з платниками податків. Превентивна комунікація з платниками замість невинуватених обтяжливих рішень — основа для побудови довіри між бізнесом та державою.

3

ПРОБЛЕМИ В СИСТЕМІ ПДВ:

МОНІТОРИНГ ВИКОНАННЯ
РЕКОМЕНДАЦІЙ ДЕРЖАВНИМИ
ОРГАНАМИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ВЛАСНОГО
РОЗСЛІДУВАННЯ

Після публікації результатів розслідування щодо проблем в СМКОР (березень 2023 р.) Рада постійно відстежує зміни в системі ПДВ та їх вплив на бізнес. Рада підтримує зв'язок з Міністерством фінансів і Державною податковою службою, у розмові з якими піднімає питання конкретних кроків для усунення недоліків у СМКОР та покращення взаємодії податкових органів з платниками.

Протягом останнього року Рада відзначала важливі зміни:

1

Введено процедуру адміністративного оскарження рішень щодо ризиковості платника та відмов у врахуванні таблиць даних (врахована рекомендація РБО 2019 року).

2

Покращено функції аналізу та прогнозування змін законодавства, що сприяло зменшенню кількості блокувань податкових накладних.

3

Залучено Верховну Раду України для отримання зворотного зв'язку щодо пропозицій бізнесу.

4

Удосконалено форму рішень про ризиковість платника та неврахування таблиць даних.

5

Обмежено період для розгляду операцій при визначенні ризиковості платника до 180 днів

6

Розширено перелік показників позитивної податкової історії.

7

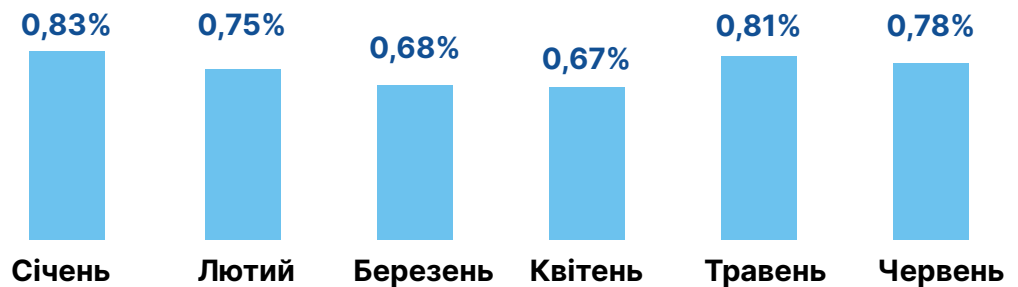
Започатковано роботу щодо профілю платника податків.

8

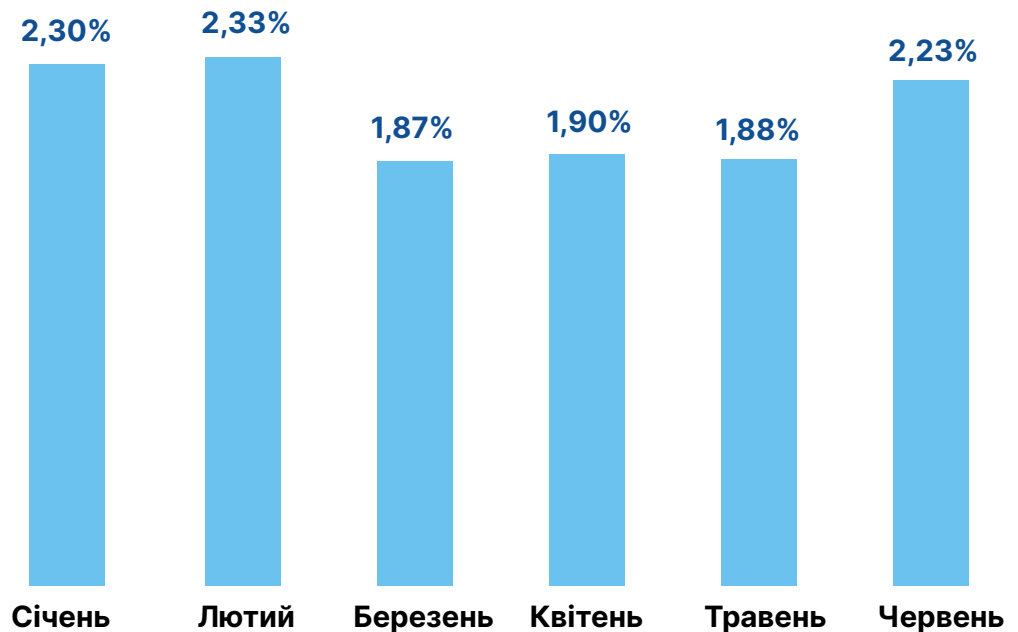
Створено регіональні комунікаційні платформи і «гарячі лінії» для платників та громадських організацій.

Проте, незважаючи на помірні формальні зміни, платники податків все ще залишаються під прицілом податківців як в контексті роботи СМКОР, так і по перевітках. Позитивна тенденція зменшення кількості блокувань ПН/РК, що ми спостерігали протягом I кварталу 2024 року, не продовжилась протягом II кварталу. У результаті у червні кількість зупинених ПН/РК (0,78%) майже повернулась до рівня січня цього року (0,83%), а сума заблокованого ПДВ у червні (2,23%) майже досягла показників січня-лютого цього року (2,30%, 2,33% відповідно). Більше аналітики плануємо надати після отримання додаткової статистичної інформації від ДПС України у наступні місяці.

**Відсоток ПН/РК,
які зупиняються
СМКОР:**

**Відсоток
заблокованого
ПДВ:**

Блокування накладних все ще стосується близько 10% платників ПДВ, з тенденцією до зменшення: 10,31% у січні до 8,74% у червні 2024 року. Кількість скарг бізнесу до Ради щодо СМКОР продовжує зменшуватись: з 58% у I кв. 2024 року до 53% у II кв. 2024 року, але є поле для вдосконалення підходів податкової до бізнесу.

У II кварталі 2024 року, за спостереженнями Ради, прослідковується тенденція включення підприємств у переліки ризикових платників та неврахування таблиць даних головним чином суто через недостатнє, на думку податкової, податкове навантаження як з ПДВ, так і з податку на прибуток. При цьому, у рішеннях про відмову у виключенні з ризикових та про неврахування таблиць даних часто вказуються зовсім інші (формальні) підстави, що призводить до успішного оскарження в судах.

Рада зауважує, що актуальними залишаються наступні рекомендації зі звіту щодо СМКОР:

- 1 Справжня автоматизація та ризикоорієнтованість
- 2 Аналіз та прогнозування, зокрема в дослідженні податкової інформації щодо платників
- 3 Проміжні етапи перед застосуванням негативних наслідків до платників
- 4 Ризиковість платника: прозорість, пропорційність, ефективність процедур
- 5 Коригування адміністративної практики
- 6 Доступність даних про ключові показники
- 7 Зважене ставлення до платників та дотримання принципів належного урядування

Читати звіт

Рада вкотре закликає Мінфін та ДПС до більш рішучих кроків для полегдження СМКОР, щоб підприємці могли зосередитися на своїй економічній діяльності.

Про подальший прогрес у врегулюванні податкових проблем бізнесу Рада надалі повідомлятиме у звітах.

4

ПРИКЛАДИ УСПІШНО ЗАКРИТИХ РОЗСЛІДУВАНЬ

Податкова відкорегувала передчасно нараховану заборгованість

Підприємство, що займається торгівлею машинами для добувної промисловості, поскаржилось до Ради бізнес-омбудсмена. Причиною стало рішення податківців нарахувати компанії податковий борг у 84 тис. грн., що виник за результатами перевірки у 2023 році.

Це податкове повідомлення-рішення (ППР) компанія намагалась самостійно оскаржити спершу в адміністративному порядку, а згодом у суді, бездоганно дотримуючись строків оскарження. Це важливо, адже своєчасне оскарження ППР означає, що воно залишається неузгодженим, тобто не підлягає оплаті і не набуває статусу податкового боргу, поки справу остаточно не вирішено.

Так, напередодні Нового року підприємство через е-суд подало до Київського окружного адміністративного суду (КОАС) позов, щоб визнати протиправним ППР. Хоча позов дійшов до суду, його не реєстрували, номер справі не присвоювали. Відтак, на початку лютого 2024 року, не маючи понад 2 місяці інформації щодо оскарження ППР у суді, столичні податківці вирішили, що саме час стягувати борг з підприємства.

Заручившись підтримкою Ради бізнес-омбудсмена, компанія одразу вирішила скористатись адміністративною процедурою та оскаржила податкову вимогу столичної податкової. Рада звернулась листом до Голови КОАС та нагадала про розумність строків у процедурах, таких, як реєстрація позовної заяви та присвоєння номеру судовій справі. Адже позов скаржника щодо ППР залишався незареєстрованим уже протягом понад 40 робочих днів. Зі свого боку, дії податківців по відношенню до компанії були поспішними, про що Рада наголошувала під час слухання адміністративної скарги.

Крім того, Рада обговорила справу та проблему затримок із винесенням процесуальних рішень в КОАС на черговій щомісячній зустрічі Експертної групи з Державною податковою службою України (ДПС України). Вже в березні 2024 року КОАС виніс ухвалу про відкриття провадження в адміністративній справі скаржника, а ДПС України вирішила відкорегувати нарахований компанії податковий борг. Тепер долю нарахованих 84 тис. грн вирішить суд.

Вдалося відстояти право агрокомпанії на бюджетне відшкодування та від'ємне значення з ПДВ на суму понад 35 млн. грн.

До Ради бізнес-омбудсмена надійшла скарга від агрокомпанії з Київщини. Компанія не вперше є заявником Ради та оскаржує результати податкових перевірок.

Цього разу ГУ ДПС у Київській області відмовило агрокомпанії у всій сумі бюджетного відшкодування та від'ємного значення з ПДВ, яка була заявлена у декларації. Така позиція ґрунтувалась на тому, що агрокомпанія не надала деяких документів, зокрема пов'язаних із зберіганням зерна.

Опрацьовуючи скаргу компанії, Рада виявила, що агрокомпанія намагалась надати необхідні документи під час перевірки, а також надала документи із запереченнями на акт перевірки. Відтак, Рада звернула увагу, що факти ненадання документів до перевірки не підтвержені.

Також Рада зауважила, що наданих агрокомпанією документів достатньо, аби підтвердити зняті суми бюджетного відшкодування та від'ємного значення з ПДВ.

Тож Рада звернулася листом до Державної податкової служби України (ДПС України), в якому підтримала позицію агрокомпанії. Рада також взяла участь у розгляді адміністративної скарги у ДПС України разом зі скаржником та його адвокатом.

У результаті на рівні ДПС України Раді вдалося відстояти право компанії на бюджетне відшкодування та від'ємне значення з ПДВ на загальну суму понад 35 млн. грн.

Спів з податковою через комп'ютерну програму: кейс ІТ-компанії

Столична податкова провела перевірку і відмовила ІТ-компанії у врахуванні витрат з податку на прибуток більш ніж 15,5 млн. грн. За результатами перевірки скаржник отримав також штраф у 315 тис. грн.

Податківці відмовились врахувати витрати на створення програмного забезпечення та на придбання інших послуг у ФОПів.

Податківці зазначали, що ІТ-компанія не отримала свідоцтво про авторські права на програмне забезпечення, а також продала програмне забезпечення. Відтак, на їх думку, компанія не могла більше продовжувати відносити вартість такого програмного забезпечення до витрат. Що ж до інших послуг ФОПів, податківці зауважували, що компанія не надала документів, аби підтвердити співпрацю з цими контрагентами.

Взявши скаргу в роботу, Рада бізнес-омбудсмена письмово звернулась до Державної податкової служби України (ДПС України) та підтримала позицію скаржника.

Рада звернула увагу на те, що ІТ-компанія правомірно продовжувала відносити вартість програмного забезпечення на витрати у податковому обліку, оскільки підприємство не передавало нікому виключних прав інтелектуальної власності на програмне забезпечення. Законодавство не вимагає отримувати свідоцтво на право інтелектуальної власності на програмне забезпечення, щоб відносити вартість програмного забезпечення на витрати. Рада також підтримала скаржника щодо правильності оформлення документів щодо співпраці з ФОПами.

Інспекторка Ради взяла участь у адміністративному розгляді скарги на податкові-повідомлення рішення (ППР) за участі податківців, скаржника та його адвоката. В результаті ДПС України погодилась із правом ІТ-компанії врахувати витрати на створення програмного забезпечення у податковому обліку та скасувала штраф підприємству.

Таким чином, за підрахунками Ради, вдалось відстояти більш ніж 60% із суми витрат, з якими не погодились раніше столичні податківці.

Як Рада бізнес-омбудсмена допомогла вирішити спір імпортеру дзеркал з митницею

До Ради бізнес-омбудсмена звернулася компанія-імпортер дзеркал. Вона поскаржилася на дії митниці, яка коригувала митну вартість дзеркал на вищу, ніж заявляла компанія. Через це імпортер мусив платити більше мита та ПДВ. Такі дії митниці здійснювала регулярно, чим суттєво збільшувала витрати компанії. Більше того, ця ситуація ставила під загрозу нормальну роботу бізнесу.

Компанія намагалася вирішити проблему з митницею самотужки. Вона надавала всі необхідні документи, які доводили справжню вартість товару, але митниця продовжувала її збільшувати. Скаржник навіть звертався до суду і виграв кілька справ проти митниці, але з кожною новою поставкою дзеркал історія повторювалася. Через ці постійні судові тяганини більше мільйона гривень компанії «застрягли» в судовій системі.

Втомившись від цієї виснажливої боротьби, компанія вирішила звернутися по допомогу до Ради бізнес-омбудсмена.

Після уважного вивчення скарги та всіх документів РБО перевірила аргументи митниці щодо коригування митної вартості. Вона дійшла висновку, що позиція митниці була недостатньо обґрунтована, а скаржник надав докази на підтвердження заявленої митної вартості.

Також, Рада відзначила, що митниця безпідставно використала резервний метод визначення митної вартості. А судова практика в аналогічних ситуаціях ставала на бік бізнесу.

Враховуючи всі ці фактори, Рада підготувала офіційний лист до Державної митної служби України та просила розглянути справу за участю представників компанії і самої Ради. Втручання РБО привернуло більше уваги до справи – Рада ґрунтовно донесла позицію до ДМС.

В результаті ДМС скасувала рішення про коригування митної вартості. Це означає, що початкова митна вартість, заявлена скаржником, була визнана коректною, і додаткові нарахування митних платежів були скасовані.

Коли закон на боці бізнесу: податкова скасувала пів мільйона штрафу

Компанія, що спеціалізується на наданні в оренду нерухомого майна, звернулася до Ради бізнес-омбудсмена. Підприємство не погодилось з результатами податкової перевірки.

Столичні податківці дійшли висновку, що компанія несвоєчасно зареєструвала накладні, складені напередодні повномасштабного вторгнення РФ і в період до січня 2024 року. Підприємство намагалось самостійно оскаржити результати перевірки. Проте податкова не змінила свого рішення та ще й нарахувала підприємству штраф у понад пів мільйона гривень.

Розслідуючи справу, Рада, зокрема, з'ясувала, що компанія вже сплатила штраф за порушення строків реєстрації податкових накладних. Податківці ж вдруге провели перевірку і по суті подвоїли штраф. Окрім того, Рада встановила, що податковий орган помилково застосував підвищений розмір штрафу за несвоєчасну реєстрацію накладних, які стосувались операцій з використання необоротних активів.

Рада звернулася з листом до Державної податкової служби України (ДПС України) та підтримала позицію компанії. Крім того, Рада взяла участь у розгляді скарги в режимі відеоконференції.

Рада відзначила, що Податковий кодекс забороняє двічі притягувати особу до відповідальності за одне й те саме податкове правопорушення. Тим більше, що свій штраф компанія вже сплатила.

Відтак, за сприяння Ради, ДПС України вирішила скасувати значну частину штрафних санкцій у розмірі 539 тис. грн, що становило 87% від загальної суми.

ПДВ-спадщина: Хроніка битви з системою за право на відшкодування

До Ради бізнес-омбудсмена звернувся зі скаргою завод, який опинився у нетиповій ситуації, на яку відповіді податкове законодавство і система не мали.

Історія розпочалася ще у 2020 році, коли завод зіткнувся з незвичайною проблемою після поглинання іншої компанії (науково-виробничого товариства). Це товариство мало право на бюджетне відшкодування ПДВ та перенесення від'ємного значення у наступні періоди, у чому податкова служба відмовила.

Завод, як правонаступник товариства, оскаржив рішення державного органу. Суд визнав відмову податкової служби незаконною. Однак, після судового рішення, скаржник зіткнувся з проблемою його практичної реалізації. Адже діюче законодавство не передбачає можливості відшкодувати ПДВ правонаступнику за заявами, які були подані формально іншим платником. Крім того, в цій ситуації виникли й певні технічні складнощі з коректним перенесенням залишків сум переплат між обліковими картками платників.

Не знайшовши вирішення проблеми самостійно, в січні 2024 року скаржник звернувся по допомогу до Ради бізнес-омбудсмена (РБО).

Як виявилось, регіональна податкова, де на обліку перебувало поглинуте підприємство, ще з березня 2021 року десять разів зверталася до центрального апарату ДПС та просила надати технічну та правову допомогу, однак на кінець 2023 року відповідей від ДПС України не надходило. Аналогічно, інша податкова, де вже обліковується завод, зверталася до ДПС у жовтні 2021 року та двічі наприкінці 2023 року, втім реакції не отримала.

Рада прийняла скаргу до розгляду та передала її на обговорення спільної Експертної групи з Державною податковою службою.

В результаті цієї співпраці було знайдено рішення: податкова служба ретельно опрацювала питання та узгодила спосіб перенесення показників до інтегрованої картки заводу. Це означало, що тепер завод офіційно отримав право використовувати переплату з ПДВ.

За сприяння Ради бізнес-омбудсмена, завод зміг захистити свої законні права та інтереси, та врахувати суми від'ємного значення у подальших розрахунках підприємства з бюджетом.

5 ДОПОМОГА РБО У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

Відбудова України і подолання наслідків військової агресії, зокрема, для приватного сектору — довготривалий процес, що вимагає скоординованих зусиль, перш за все, на національному рівні, серед місцевих і державних органів. І хоча держава сформувала певний прообраз «інфраструктури відновлення», що включає Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури (Мінвідновлення) і Агентство з відновлення, єдиний «голос» приватного сектору забезпечується Радою бізнес-омбудсмена, що є рівновіддаленою інституцією і сприяє збалансованості і прозорості регуляторного поля та захисту бізнесу у стосунках з державою в самому широкому сенсі.

На шляху до повномасштабної відбудови, окрім самих військових дій на лінії зіткнення, регулярних ракетних атак та серйозних проблем з енергетикою через руйнування, існують і інші перешкоди для приватного сектору, які допомагає адресувати Рада бізнес-омбудсмена. Роль РБО у відновленні ґрунтується на двох складових:

1. Усунення перешкод для ведення бізнесу (зокрема, в частині зменшення регуляторних бар'єрів і європейської інтеграції)

З цією метою Рада вибудовує стійкі зв'язки з Урядом України та державними органами, що управлятимуть процесом відбудови, та долучається до діалогу з партнерами щодо актуалізації планів відновлення.

Рада системно бере участь у Конференції з питань відновлення України URC (2022-2024). Установа долучалась як до процесу підготовки, так і міжнародних консультацій високого рівня напередодні форумів у Лугано (Швейцарія), Лондоні (Великобританія) та Берліні (Німеччина).

Зокрема, цьогорічна конференція, яка відбулася в Берліні, стала важливою подією для полегшення подальших кроків та плану дій в контексті подолання наслідків знищення росіянами української інфраструктури та руйнувань енергетичної системи.

У фокусі URC2024 були такі теми, як військова допомога, як запорука захисту цивільної інфраструктури, підтримка та розвиток малого та середнього бізнесу, євроінтеграція України, відновлення енергетики, розвиток людського капіталу, посилення територіальних громад та співпраця з муніципалітетами інших країн у процесах відбудови.

Понад сотня угод, що були укладені на Конференції, передбачає гарантії

фінансування різних секторів економіки України, зокрема й допомогу щодо відновлення потужностей української енергосистеми.

Паралельно із цим, Україна продовжує невпинно наближатись до членства в Європейському Союзі, адаптуючи вітчизняне законодавство до права ЄС та втілюючи секторальні реформи.

РБО, зі свого боку, ділиться з урядовцями експертизою у сфері захисту бізнесу та консультує держоргани у законодавчій роботі для втілення найкращих міжнародних практик.

Рада спрямована надати бізнесу максимальну підтримку та допомоги побудувати діалог із державою. Для цього Рада також просуває ідеї належного урядування.

Декларація справедливого та розсудливого адміністрування

В основу Декларації закладена система принципів поведінки між державою та бізнесом з урахуванням європейських стандартів з належного адміністрування.

Документ отримав схвальні відгуки з боку державних органів та стейкхолдерів. Зокрема, SIGMA ОЕСР надала високу позитивну оцінку Декларації та підтвердила її відповідність кращим практикам у належному урядуванні.

Досвід ОЕСР у підтримці країн у повоєнному відновленні, а також стале партнерство з Україною допоможе зміцнити економічний потенціал України. В свою чергу, Рада бізнес-омбудсмена надалі співпрацюватиме з ОЕСР для обміну досвідом у захисті та розвитку приватного сектору, просуванні ідей доброчесності, а також принципу належного урядування.

АРМА

АРМА – центральний орган, який має ключову роль у вирішенні долі арештованих активів російських резидентів на території України. Із посиленням санкційної політики очікується поживлення діяльності установи.

Рада бізнес-омбудсмена увійшла до складу колегії Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (АРМА). У квітні відбулось перше засідання колегії.

2. Надання підтримки та захист прав бізнесу в межах проєктів, пов'язаних із відновленням

Нині немає єдиного розуміння, що є «проєктами відновлення» в приватному секторі, тому для цілей цього звіту ми користуємось широким розумінням цього. РБО не тільки організувала спеціальний алгоритм у внутрішній CMS, але й налагоджує динамічний діалог із стейкхолдерами.

Керівництво Ради також регулярно зустрічається та проводить консультації з національними бізнес-асоціаціями, посольствами та міжнародними бізнес-делегаціями, тримаючи руку на пульсі щодо поточних проблем і потреб як українського, так і міжнародного бізнесу та інвесторів.

У звітному кварталі Роман Ващук та Тетяна Коротка долучались до зустрічей з делегаціями Данії, Естонії, Латвії, Німеччини, Австрії, США, Канади та Великої Британії. Також бізнес-омбудсмен провів консультації з Президентом ЄБРР щодо питань відновлення та залучення бізнесу у приватний сектор.

6 ВЗАЄМОДІЯ ЗІ СТЕЙКГОЛДЕРАМИ

6.1 Зустріч Ради бізнес-омбудсмена та Офісу Генерального прокурора з провідними бізнес-асоціаціями та членами Ради з питань підприємництва при Президентові України

Рада бізнес-омбудсмена України протягом вже 9 років відіграє важливу роль як незалежний механізм у вирішенні складних взаємин між бізнесом і владою.

Рада пропонує державним органам свій майданчик не лише для відвертої розмови про актуальні проблеми бізнесу, а й сприяє пошуку взаєморозуміння між сторонами.

Так, 24 квітня 2024 року за сприяння Ради бізнес-омбудсмена України відбулася вже друга щоквартальна зустріч бізнес-омбудсмена Романа Ващука та Офісу Генерального прокурора з провідними бізнес-асоціаціями та членами Ради з питань підприємництва при Президентові України. Лейтмотивом зустрічі стала оцінка виконання указу Президента щодо нагальних проблем бізнесу у взаємодії з правоохоронними органами. Модерувала зустріч заступниця бізнес-омбудсмена Тетяна Коротка.

Виступивши зі вступним словом, Голова Офісу Президента Андрій Єрмак підтвердив, що тиск на добросовісний бізнес є неприпустимим та схвалив діалог, який влаштувала РБО між Офісом Генпрокурора та діловою спільнотою.

На зустрічі бізнес-омбудсмен представив **Декларацію справедливого та розсудливого адміністрування**, яку розробила РБО. В основі документу принципи належного урядування, які мають регулювати відносини держави з бізнесом. Ключовим у втіленні ідей Декларації має стати підхід **«спершу консультування»** (англ. «Consult First»), який означатиме відхід від архаїчних каральних для

підприємців практик через попередження та виправлення можливих помилок бізнесу. Ідею «спершу консультування» підтримав у своєму виступі сам Генеральний прокурор.

Крім того, на заході Андрій Костін підписав оновлену редакцію **Стандартів діяльності прокурорів у сфері захисту інвестицій**, які відтепер **стали обов'язковими для дотримання прокурорами**. Удосконалені Стандарти враховують рекомендації Ради бізнес-омбудсмена в частині надання Стандартам обов'язкової сили під час здійснення прокурорами процесуального керівництва досудовим розслідуванням, а також застосування «запобіжників» від необґрунтованого обшуку.

За результатами зустрічі бізнес-омбудсмен Роман Ващук та Генеральний прокурор Андрій Костін окреслили пріоритетні кроки, аби зменшити тиск на бізнес:

- 1** Впровадження в практику державних органів принципу «спершу консультування».
- 2** Спільне звернення із закликом до державної влади обрати добросовісних керівників Державної податкової служби та Державної митної служби.
- 3** Оновлення БЕБ, проведення прозорого відбору керівництва, обрання нових детективів, створення регіональних підрозділів Бюро.

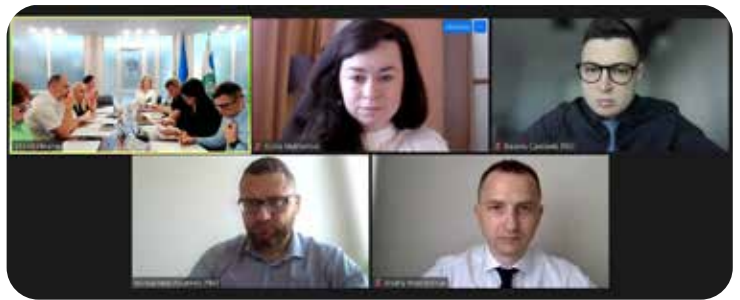
Рада бізнес-омбудсмена підтримує формат регулярних зустрічей Офісу Генерального прокурора з представниками бізнес-спільноти, які сприятимуть більш ефективному вирішенню довгоочікуваних проблем підприємців під час триваючої війни.

6.2. Експертні групи

Формат Експертних груп діє на підставі Меморандумів про партнерство та співробітництво, що у різні часи Рада уклала з відповідними державними органами.

	Кількість зустрічей у II кв. 2024 р.	Кількість розглянутих кейсів у II кв. 2024 р.
Державна податкова служба	3	99
ГУ ДПС у м.Києві	3	17
ГУ ДПС у Київській області	3	6
Офіс Генерального прокурора	1	16
Державна митна служба	2	14

6.7 Календар подій

03.04.2024

Круглий стіл на тему «Фіскалізація вендингової галузі. Стан впровадження та перешкоди»

Організатор:
Український союз промисловців і підприємців (УСПП)

09.04.2024

Конференція «Взаємодія бізнесу та правоохоронних органів: ключові необхідні зміни до КПК для захисту бізнесу»

Організатор:
Торгово-промислова палата України (ТПП)

10.04.2024

Засідання на тему «Підтримка бізнесу в Україні – поєднання бачення та можливостей» (запрошення від Мінекономіки)

Організатор:
Міністерство економіки України

11.04.2024

Круглий стіл за зверненням послів G7

Організатор:
Міністерство юстиції України

11.04.2024

Ukrainian Recovery Construction Forum Ukraine
Організатор:
Конфедерація будівельників України та Premier Expo

17.04.2024

Дискусія щодо відновлення України

Організатор:
Міністерство відновлення

18.04.2024

XIII Конференція корпоративних юристів (юрисконсультів)

Організатор:
Асоціація правників України

19.04.2024

Презентація політики «Зроблено в Україні» для бізнесу Кам'янецьчини

Організатор:
Міністерство економіки

22.04.2024

Публічна дискусія «Як допомогти українським експортерам в умовах війни?»

Організатор:
Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, Офіс з розвитку підприємництва та експорту

24.04.2024

Презентація звіту «Unlocking Investment in Ukraine»

Організатор:
The British Institute of International and Comparative Law (BIICL)

30.04-01.05.2024

Toronto Annual Meeting

Організатор:
20-20 Investment Association

10.05.2024

Зустріч з керівництвом ДБР

Організатор:
Державне бюро розслідувань (ДБР)

16.05.2024

Конференція щодо антикорупційних реформ та заходів в Україні для покращення ведення бізнесу та в оборонній сфері

Організатор:
Eastern Circles у партнерстві з Франко-українською торговельно-промисловою палатою та НАКО

30.05.2024

Захід Центру Стратегічних та Міжнародних Досліджень щодо приватного сектору

Організатор:
Центр Стратегічних та Міжнародних Досліджень (CSIS)

31.05.2024

Дискусія на високому рівні «Декларація справедливого та розсудливого адміністрування – угода між державою і бізнесом для налагодження ефективної й незалежної співпраці»

Організатор:
Всеукраїнська мережа доброчесності і комплаєнсу (UNIC)

07.06.2024

Перший Інвестиційний Форум

Організатор:
Асоціація правників України

14.06.2024

Зустріч із в.о. керівника Львівської митниці Андрієм Кузніком

Організатор:
Львівська митниця

18.06.2024

Зустріч з керівницею Victory Drones

Організатор:
Рада бізнес-омбудсмена

18.06.2024

Зустріч з партнерами від USAID

Організатор:
USAID

19.06.2024

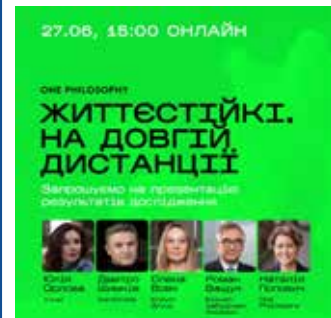
2-ге Засідання Advisory Board щодо створення органу державного контролю

Організатор:
Міністерство охорони здоров'я України

27.06.2024

Зустріч з Постійною представницею Президента України в Автономній Республіці Крим Тамілою Ташевою

Організатор:
Рада бізнес-омбудсмена

27.06.2024

Презентація дослідження: «Життестійкі. На довгій дистанції»

Організатор:
One Philosophy

28-29.06.2024

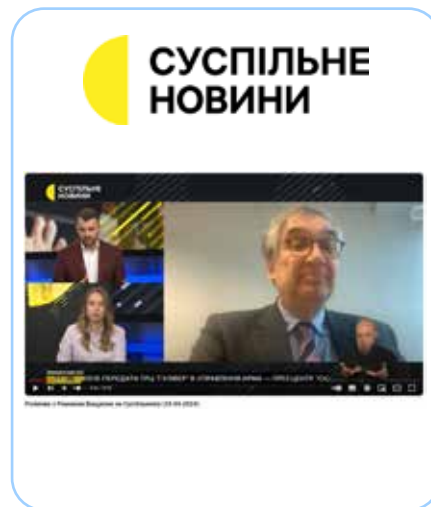
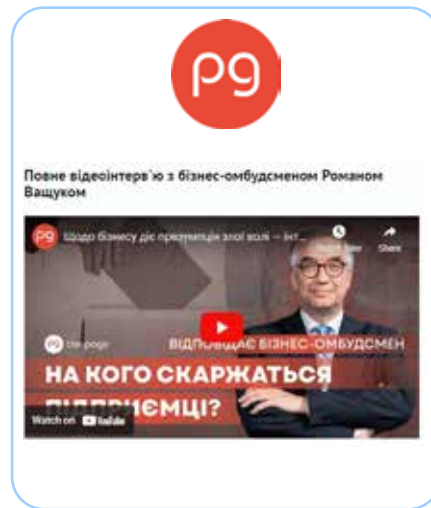
Mind Invest Summit 2024 (Lviv)

Організатор:
Бізнес-портал Mind.ua

6.4 Співпраця з медіа

Бізнес-омбудсмен та його команда використовують зовнішні комунікації, щоб інформувати про тенденції скарг бізнесу, висвітлювати системні проблеми підприємців та пропонувати шляхи їх вирішення. Ми працюємо з медіа виключно на основі безкоштовного інформаційного обміну, надаючи експертні погляди, юридичний аналіз та свіжу статистику звернень бізнесу.

У квітні-червні 2024 року, РБО співпрацювала з такими медіа:

6.5 Співпраця з Forbes Україна

Другий Forbes Business Breakfast за участю бізнес-омбудсмена Романа Ващука (з переглядами у понад 55 тис. підприємницької аудиторії)

27 червня 2024 року Роман Ващук взяв участь у спеціальній панелі **Форуму підприємців Forbes** під назвою «Підприємці і культура: історія складних стосунків» разом з історикинею, дослідницею історії українського підприємництва Тетяною Водотикою.

ВІДГУКИ

Висловлюємо щиру подяку та вдячність за плідну роботу Ради бізнес-омбудсмена. За результатами розгляду звернення Товариство мало змогу пересвідчитись у ефективності та дієвості функціонування РБО, в справедливому, неупередженому та своєчасному розгляді РБО звернення з метою ефективного захисту прав та інтересів суб'єкта господарювання перед державою, а також всебічному, повному, об'єктивному та безпосередньому дослідженні РБО всіх наявних у спірному питанні доказів.

Гірничодобувна компанія

Ми хочемо подякувати Вам за Вашу допомогу та плідну роботу за сприяння у вирішенні нашого питання. З Вашою допомогою та при Вашій безпосередній участі кримінальне провадження було закрито і арешт з майна підприємства було знято.

ТОВ «Українська сировина ЛТД»

Висловлюємо подяку і глибоку вдячність команді Ради бізнес-омбудсмена. Ваш авторитет, злагоджена, якісна та своєчасна робота команди дозволили нам досягти позитивного результату. Завдяки вашому високому професіоналізму нам вдалося бути почутими з боку державного органу.

ТОВ «Геламко Україна»

Рада бізнес-
ОМБУДСМЕНА

**ПРИБИРАЄМО ПЕРЕШКОДИ
ДЛЯ ВЕДЕННЯ
БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ**

www.boi.org.ua